

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 1

Organ för Svenska Brandkårernas Riksförbund
Redaktion: Styrmsg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1940
22 årgången

Erfarenheter från en studieresa i Finland.

Under december månad 1939 gjorde Riksluftskyddsförbundets sekreterare major E. Löfgren ett besök i Finland i och för luftskyddsstudier. Red. får nu med hans välvilliga tillåtelse härnedan lämna en del uppgifter ur rapporten över detta besök.

Det allmänna luftskyddet.

Den finska organisationen och planläggningen i stort likartad med Sveriges.

Beträffande den allmänna planläggningen för luftskyddstruppernas förläggning och underhåll i Finland synes emellertid icke före det ryska anfallet den 30 november 1939 tillräcklig uppmärksamhet ha vägnats åt befolkningsskyddstrupperna, d. v. s. allmänna luftskyddets aktiva personals förläggning och förplägnad. Sannolikt ha på många platser i vårt land luftskyddschefer vid sin planläggning tagit hänsyn till dessa faktorer. Därest så emellertid ej skett,

måste i luftskyddschefens planläggning även ingå rekognoscering och förberedande av förläggningar för luftskyddsmanskapet i närheten av de stationer och platser, där dessa skola "kaserneras" under luftskyddstillstånd och särskilt under tider då läget är kritiskt. Förplägnadsfrågan måste även ägnas stor uppmärksamhet. I Finland synes icke denna fråga ha varit ordnad, varigenom vissa delar av det aktiva luftskyddet efter ryska bombanfallen under mer än 24 timmar icke fingo någon ordnad förplägnad. Förplägnadsfrågan synes därför lämpligt att även i fredstid noga i detalj förbereda, förslagsvis med hjälp av Kvinnornas beredskapskommitté på orten, Landstormskvinnoföreningar eller kanske med bistånd av Frälsningsarmén. Från alla håll i Finland framhölls särskilt den betydelsefulla insatsen i hjälparbetet som Finlands lottasvårdsorganisationer och Frälsningsarmén utfört och alltjämt utföra.

Alarmering.

Södra Finland är ju ur luftbevakningssynpunkt i ett synnerligen svårt läge på grund av svårigheter att framskjuta luftbevakningen. Helsingfors t. ex. kan icke påräkna större förvarningstid än högst en och en halv minut. Likartat förhållande måste tyvärr räknas förefinnas för vissa luftskyddsarter särskilt på vår sydskust och även på vår norrlandskust.

Skall civilbefolkningen hinna varnas, måste alarmeringen dels kunna utlösas snabbt och dels ske med alarmapparater, utplacerade så att flyglarm kan höras inom hela orten och även inne i fastigheterna.

Befolkningen blev nu särskilt under de första ryska flyganfallen fullkomligt överraskad. Massor av folk befunno sig på gator och öppna platser eller i sina lägenheter, då bomberna började falla, vilket förklarar de förhållandevis stora förlusterna i dödade och sårade vid anfallet. I detta sammanhang synes böra påpekas betydelsen av att ha luftvärn för skydd av våra viktigaste luftskyddsarter och luftskyddsföremål. Luftvärnet har visat sig kunna göra en insats av mycket effektiv art. Vid varje anfall mot t. ex. Helsingfors synes omkring 20 proc. utav de anfallande planen hava blivit nedskjutna. I senare anfall har därför icke det ryska bombflyget vågat gå ner på så låga höjder som under det första anfallet. Verkan av bombfällningen såväl mot döda som mot levande mål har också i motsvarande grad nedgått.

Orienteringsförsvarande åtgärder.

Mörkläggningsens utförande såväl beträffande ytterbelysningen, innerbelysningen som kommunikationsbelysningen har skett i stort sett efter likartade bestämmelser,

som här i Sverige utfärdats. Mörkläggningsen var effektiv och något anfall av ryska flygare under mörka delen av dygnet har icke heller förekommit. Beträffande avskärmningsanordningar på bilar och motorfordon har befolkningsskyddsmyndigheterna fastställt en modell, en plåthuva med ljusöppning i samma dimensioner som här i Sverige använts. Denna anordning kostar emellertid 400 mark, omkring 40 kr., och kostnaden synes hava verkat avskräckande beträffande anskaffning av dylika. Flertalet bilar voro "mörklägda" genom att blått cellofanpapper knutits fast över strålkastaren eller genom påmålning av mörkläggningsfärg.

Vad innerbelysningens avskärmning beträffar, var denna i regel utförd med mörkläggningspapper, som fastklistrats på fönstren eller fästs vid fönsterkarmar med häftstift. Dylika mörkläggningsanordningar måste givetvis anses som ett provisorium och redan efter en veckas användning kunde man se huru papperet lossnat och gått sönder. Vidare kunde icke dagsljuset utnyttjas då på grund av kylan fönstren icke kunde öppnas. Följden blev att elektriska ljuset i rum och lokaler fick hållas tänt hela dagen. Det kan ifrågasättas, huruvida det icke i längden blir billigare att skaffa t. ex. mörkläggningsrullgardiner, vilka dels blir hållbarare och dels under den ljusa delen av dagen kan upprullas, en sak som i mycket högre grad skulle förhöja trevnaden inomhus.

Vid mörkläggningsfrågans betraktande synes böra framhållas att ljusknappar av det slag, som vissa firmor här i Sverige saluhålla och för vilka Riksluftskyddsförbundet lämnat sin auktorisation för försäljning efter direkt överenskomelse med de lokala luftskyddsöreningarna, ha en uppgift att fylla.

Riksluftskyddsförbundets sekre-

terare hade under besöket i Finland några dylika lysknappar med sig och dessa tilldrogo sig allmän uppmärksamhet i Helsingfors, där tydligen icke några dylika knappar kommo till användning.

På gatorna i de finska orterna voro under den mörka delen av dygnet så mörkt, att man icke kunde se en mötande och kollisioner med på gatorna vandrande skedde ideligen, vilka synes kunna undvikas, därest de personer som efter mörkrets inbrott av någon anledning måste vara ute, hade burit en dylik ljusknapp.

Utrymning.

Utrymningen kan i Finland ske såväl tvångsvis som på frivillighetens väg. En tvångsvis utrymning har skett från vissa områden inom den nuvarande krigszonen. Beträffande dessa har förläggingsområden rekviderats och förberetts. Evakueringsmyndigheterna i Finland äro länsstyrelserna.

Från ett flertal luftskyddsorter har emellertid på myndigheternas uppmaning och delvis med myndigheternas hjälp en omfattande frivillig utrymning ägt rum.

Sålunda har transportmedel ställts till förfogande genom myndigheternas försorg och genom förmedling av Finlands frivilliga automobilkärer.

För den tvångsvisa evakueringen voro anslag uppsatta i fastigheterna angivande vilka evakueringsgrupper fastighetens invånare tillhörde och var de skulle samlas. I denna bestämmelse angavs även att 5 dagars proviant, sovfilt, matbestick, vissa underkläder m. m. skulle medföras.

Den frivilliga evakueringen skedde med hänvisning till de bestämmelser, som voro utfärdade för den tvångsvisa utrymningen.

De evakuerande skulle sålunda samlas på samma samlingsplatser. De med tåg avresande fingo resa

i stort sett med de ordinarie tågen till platser efter tågens reseroute.

De som transporterades med bilar och bussar kördes iväg till någon plats, i regel en kyrka, liggande 3—6 mil från t. ex. Helsingfors. Här fingo de evakuerade kliva ur. De lokala myndigheterna i orten, dit dylika evakuerade kommo, hade uppmanats att omhändertaga de evakuerade antingen för fortsatt transport eller för förläggning.

Evakueringen var icke populär. Efter den första frivilliga utrymningen i samband med krisens början angives, att det allra största flertalet evakuerade återvänt till sina hem. Efter de ryska bombanfallen kan man nog säga, att utrymningen i viss grad skedde i panikens tecken beroende på, att ett rykte i Helsingfors spreds, att rysarna använde stridsgaser. Följden blev, att då icke transportkapaciteten med de transportmedel, som stodo till förfogande, utgjorde mer än 50,000 per dag en massa människor till fots lämnade den finska huvudstaden. Vägarna voro sålunda fyllda med kolonner av evakuerande såväl under den 30 november som under den 1 och 2 december. Hade folket gett sig till tåls och en mera planmässig organisation beträffande samling m. m. skett, uppgiva evakueringsmyndigheterna att alla skulle ha kunnat transporterats med till förfogande stående transportmedel.

Frågan om evakueringens omfattning kommer alltid att bliva en svår sak att lösa. Att de, som icke kan sköta sig själva under luftskyddstillstånd, böra lämna en luftskyddsort, torde stå fullt klart. För dessa måste emellertid i förväg vara planlagt och förberett såväl beträffande förläggning som förplägnad och även möjlighet för deras omvårdnad i övrigt, såsom sjukvård m. m.

Ett oundgängligt villkor vid betraktande av evakueringsproble-

met är emellertid, att samhällsmaskineriet kan funktionera.

Med den omfattning den frivilliga utrymningen fått i Helsingfors, stå näringsidkare och affärsmän nu arbetslösa och sannolikt snart utan möjlighet att kunna försörja sig själva.

Som exempel på nedgången i inkomsterna kan nämnas, att inkomsten för Helsingfors spårvagnsförvaltning nedgått till en 10-del av den ordinarie dagsinkomsten.

Ett villkor för kvarstannande på en luftskyddsort är emellertid, att skyddsanordningar finnas i tillräcklig utsträckning och som giver tillräcklig säkerhet.

Luftskyddets ledning.

Luftskyddets ledning sker efter i stort sett samma grunder som i Sverige. Befolkningsskyddsledningen, befolkningsskyddschefer jämte tjänstegrenschefer, äro kasernerade i befolkningsskyddscentralen liksom övrig aktiv personal. Detsamma gäller distriktsledningarna. Observationstjänsten var genom luftskyddsledningens försorg ordnad med observationsposter på högt belägna platser inom stadsplanen. Dessa observationsposter kompletterade den militära luftbevakningen.

Rapporteringen skedde med telefon och med rapportkarlar å motorcyklar, velocipeder och till fots. Några rapporteringsställen funnos icke. Enligt planen skulle hemskydden rapportera till distriktsledningen och därifrån till luftskyddscentralen. I ett flertal fall synes rapport ha gått direkt till luftskyddsledningen.

Över huvud taget kunde konstateras stor frihet beträffande rapportering och övrig underrättelse-tjänst.

Som ett önskemål framhölls betydelsen av enhetlig ledning men framhölls också, att detta icke hade visat sig möjligt i praktiken

utan att en ganska stor frihet måste överlämnas.

Inga skador å telefonnätet hade hittills skett.

Ordningshållningstjänst.

Ordningshållningstjänsten ombesörjdes av den ordinarie poliskåren, vilken förstärkts med reservpoliser. Ordningstjänsten uppgives ha fungerat synnerligen väl. Poliserna äro beväpnade med gevär.

Brandtjänsten.

Brandtjänsten utgör den betydelsefullaste delen av det civila luftskyddet och den visade sig tillfyllest vid bombanfallen mot Helsingfors och även mot de andra bombade orterna i Finland.

Det finska brandväsendets talesmän hava i årtal gjort framställning att få förstärkning i materiel, dock utan att vinna sina anslagsgivande myndigheters öra. Efter bombanfallen och eldsvådorna till följd av dessa, fingo brandcheferna fullmakt att köpa hur mycket materiel de ville.

En utomordentlig hjälp har de ordinarie brandkårerna i Finland haft av de frivilliga brandkårerna, som finnas i de olika orterna. I vissa orter funnos till och med flera frivilliga brandkårer. En ytterligare förstärkning erhöles av uttagna hjälpbrandmän, men ansågs dessas hjälp varit av mindre betydelse, dels på grund av dessa personers bristande utrustning och dels på grund av bristande utbildning.

Utbildningen pågick emellertid överallt för att ytterligare stärka brandredskapen och, i den mån det går, att även söka anskaffa ytterligare brandmateriel.

Betydelsen att redan i fredstid tillse, att erforderlig brandmateriel finnes i tillräcklig grad, icke barå för det allmänna och industriluft-

skyddet, utan även för hemskyddet, framgick tillfyllest vid en granskning av förhållandena i Finland.

Landets befolkningsskyddschef utfärdade den 13 december 1939 bestämmelser beträffande organisationen av befolkningskretsarnas släckningstrupper, gående ut på vissa bestämmelser rörande organisation, utrustning m. m. rörande släckningstrupperna.

Hemskyddets brandutrustning var i stort sett densamma som i Sverige och fanns tillgänglig i regel i varje fastighet.

En uppfattning av brandtjänstens ordnande i Finland kan erhållas av nedanstående anteckningar rörande brandorganisationen i Helsingfors.

Brandkårens styrka.

I ordinarie brandkåren inclusive befäl 143. Vid bombanfallen funnos även inkallade reservbrandmän (frivillig brandkår), så att sammanlagt 341 man funnos att tillgå.

Under tiden efter bombanfallen har frivilliga brandkåren ryckt in.

Nu finnas i tjänst 10 officerare, 32 underbefäl och 528 brandmän.

Antalet hjälpbrandmän, inclusive frivilliga brandkåren, som i vanliga fall utgör 230 man, är sålunda 528 — 143 = 385 man.

Alla brandmän — även hjälpbrandmän och frivilliga brandkåren — äro nu kasernerade, dels i brand- (hjälp-) stationerna och dels i skolor o. d. i dessas omedelbara närhet. Sålunda bodde både Helsingfors brandchef och chefen för frivilliga brandkåren med viss annan personal i befolkningsskyddschefens central.

Antal brandstationer.

I fred 3 ordinarie stationer och 3 vaktstationer. Nu är decentralisering gjord (i huvudsak efter anfallen) så att det finnes 10 statio-

ner och 3 vaktstationer. Härei är inräknat en "flodspruteavdelning".

Vidare finnas 30 st. *hjälpbrandstationer* med vardera en styrka av 1+9 man samt en motorspruta med 400—500 m. slang.

Antal maskindrivna, transportabla pumpar.

37 st. Av dessa äro 18 motorsprutor och 19 brandbilar med pump.

Utryckningsenhetens bemanning.

Grundenheten är 1 officer, 1 underbefäl och 6 man med en brandbil med pump och 600 m. slang.

Sker utryckning från brandstation göres denna kraftigare vanligen en pluton om 3+3+18 man med 2 pumpar (bilsprutor) sam en lastvagn med slang, sålunda omkr. 1,800 m. slang.

Utryckningsenhet från en *hjälpstation* är 1+9 samt en motorspruta med 400—500 m. slang.

Utryckning.

Utryckning sker då behov förefinnes. Sålunda även *under* pågående flyganfall. (Att någon annan möjlighet skulle förefinnas t. ex. att vänta till "faran över" o. d. ansågs otänkbart!)

I regel skedde utryckningen genom rapporter från kvartersledare till distriktsledare och till befolkningsskyddsledningen.

Brandskåpen voro i funktion och kunde användas, vilket även i en del fall skedde.

Ett önskemål är visserligen en central ledning, men detta ansågs *icke* genomförbart i praktiken, utan de olika brandavdelningarna hava en viss frihet så att om t. ex. eld utbrutit i närheten ett ingripande omedelbart skedde.

Om hjälp sändes gjordes denna kraftig. I regel en pluton (24 man).

Förbindelserna.

Telefonförbindelserna kunde under anfallen upprätthållas. Rapportkarlar i regel från gårdsgrupperna till distriktsledningen. Från dessa till centralen både telefon och rapportkarlar. De senare mest (å motorcyklar och cyklar).

Brandbombarna.

De ryska brandbombarna hava varit i vikt mellan 6—50 kg. I de större bombarna har konstaterats flytande nafta och fosfor och det var dessa stora bomber, som åstadkommo de stora eldsvådorna. Bombfällning skedde med både min- och brandbomber på en gång (samlad bombfällning).

Bombernas genomträngningsförmåga.

Brandbombarna stannade i regel på vinden eller gingo ned i översta våningen.

I ett fall (Oxygenolfabriken) har konstaterats att bomben gått ner i tredje våningen uppifrån.

Att märka är emellertid den ringa bombfällningshöjden 50—150 meter. Vid högre höjd är större genomträngningsförmåga tänkbar.

Husbrandvakter.

"Gårdspatruller" finnas i varje större fastighet och för mindre fastigheter för flera gemensamt.

Brandpatrullerna hava i några fall lyckats släcka själva. I flertalet fall har detta dock icke lyckats dels beroende på att genast "storbrand" uppstod och dels sannolikt även på bristande organisation, utbildning och utrustning hos hemskyddets personal. Ingen hade väntat anfall. Det kom för alla fullständigt överraskande.

Instruktionen gick ut på att av brandpatrullen minst en man skulle stå på vinden. Efter anfall — som ju skedde med både min- och brandbomber samtidigt — bestäm-

des emellertid av befolkningskyddschefen i Finland, att alla, även brandpatrullen skulle vid flyglarm söka skydd i källaren eller i skyddsrummet och först efter sedan bombnedslag skett skulle folk från gårdspatrullens brandvakt ut-sändas för att undersöka om skada skett.

Brandpatrullernas folk användes för bevakning och viss eftersläckning.

Antalet eldsvådor efter anfallen.

Efter det andra anfallet den 30 november — det största anfallet, sannolikt med 9 plan ehuru siffran 16 också uppgivits — uppstod icke mindre än 15 storbränder på en gång. En del släcktes men en del (trähus främst) brunno ner till grunden.

Brandtjänsten nu.

Utöver ovan nämnd kasernförläggning av brandmanskapet, äro gårdspatrullernas personal skyldiga att göra bevakningstjänst för sitt område (hus eller flera hus) dygnet runt. Sålunda sker patrullering på gatan även på natten.

Röjnings-, räddnings- och reparationstjänst.

Dessa hjälpavdelningar bestodo av de kommunala organens personal. Någon förstärkning av dessa synes icke hava ägt rum.

Sjukvårdstjänsten.

För sjukvårdstjänsten funnos inom orterna upprättade ett antal första-hjälpstationer och förbandsplatser och vidare funnos de ordinarie sjukhusen. Dessa senare benämnas sjukhusstationer och till dessa skulle de svårast skadade transporterats. I Helsingfors funnos 4 dylika sjukhusstationer. Första hjälpsstationer funnos i Helsingfors till ett antal av 10 st. och

voro dessa nu hela tiden fullt bemannade med läkare och övrig personal samt full utrustning. Förbandsplatser funnos i Helsingfors till ett antal av 6 st. även dessa ha va läkare och utbildade sjuksköterskor och även denna personal kaserneras vid förbandsplatser. Beträffande skadorna för bombanfallen så har de svåraste åstadkommits av spliterverkan av bomber. Skador ha va särskilt träffat å armar och ben. Även en del svåra bukskador hade blivit följden.

Många ha va blivit skadade av kringflygande splittr från sprängda fönster. Ett 20-tal hade blivit sårade av kulspruteeld. Endast ett fåtal brännskador ha va förekommit. Behandling i övrigt på hjälpplatserna har varit för hjärnskakning, svimning och nervchock och dessutom ovannämnda skärskador av glas. Nervsammanbrotten ansågos ha va träffat folk i ordning kvinnor, män, barn. De mediciner, som mest förbrukats, uppgives ha va varit kamfer, luminaltabletter och brom.

Första hjälpstationerna skola själva omhändervha transporten. För den skull funnos hela tiden två sjuktransportbilar tilldelade varje första hjälpstation.

En första hjälp var planlagd att kunna givas redan vid olycksplatsen, i det att en tillfällig första hjälpplats där skulle anordnas. Några dylika ambulerande första hjälpstationer synas dock icke etablerats i samband med de ryska bombanfallen. För sjuktransporten användes olika slags bårar eller särskilda för sjuktransport inredda fordon och automobiler. Bl. a. skulle vissa av Helsingfors stads bussar vid bombanfallen inrättas som ambulanser.

Vid bombanfallen synes emellertid huvudsakligen transport av skadade ha va skett med vanliga lastbilar, som utan vidare ingripit och deltagit i sjuktransporttjänsten.

Sjukbårarna voro dels av en typ liknande den som av luftskyddsinspektionen antagits men av något smäckrare materiel. Vidare ha va tillverkats bårar av trä med överspikade bandremsor som bädd för de skadade. Dylika hade personalen vid första hjälpstationerna själva i stor utsträckning tillverkat.

Medicin och förbandsmateriel uppgavs förefinnas i tillräcklig mängd åtminstone för tillfället.

Under luftanfallen den 30 november och 1 december blevo i Finland 85 dödade och 181 skadade. I Helsingfors var siffran 65 dödade och 160 skadade. I detta sammanhang kan nämnas att 15 byggnader helt eller delvis sammanstörtat, 11 byggnader brunnit, 233 fått fasadskador. (I Helsingfors.)

Industriluftskyddet.

Organisationen och planläggningen för industriluftskyddet överensstämmer i stort med förhållandena i Sverige.

Hemskyddet (Gårdgruppen).

Organisationen motsvarar den vi ha va i Sverige. Hemskyddssamariter anses dock helst böra vara tre stycken.

Hemskyddets plats skall vara i skyddsrummet eller å skyddad plats.

Materielutrustning i stort som i Sverige.

Beträffande åtgärderna vid *flyglarm* voro tidigare bl. a. följande förhållningsorder anbefallda:

Stäng de inåtgående fönstren, ugnsspjällen, gas- och vattenkranarna;

släck alla eldar;

avbryt den elektriska strömmen med huvudströmbrytaren och tillslut dörrarna utan att låsa dem;

avstäng gårdens huvudgasledning samt efter omständigheterna även gårdens centralvärmeledning;

begiv dig genast till skyddsrummet eller skyddsplatsen eller till ditt skyddsområde.

Erfarenheterna från anfallen den 30 november, 1 och 2 december föranledde vissa ändringar, förtydliganden och påpekningar. *Sålunda publicerade befolkningskyddsmyndigheterna den 4 december det rådet, att gårds- eller kvartersgruppernas brandvakter icke få posteras på tak eller vindar under tiden för luftanfallen utan bör inspektionen av brand och skadegörelse även på vindarna verkställas först efter bombardemanget.*

Här finnes ett svar grundat på praktisk erfarenhet på frågan om grupperingen av husbrandvaktens personal. Denna ändring föranledes av erfarenheten, att det var omöjligt att sätta folk på så utsatta platser som på taket eller på vinden, enär samtidigt fällning av såväl min- som brandbomber hade skett. Brandbomberna hade därtill varit av sådan storlek och av en sådan verkan, att en post på dessa platser omedelbart skulle ha blivit satt ur spelet, om en bomb träffat huset.

Bestämmelsen, att hemskydden skola arbeta under pågående luftanfall, d. v. s. under flyglarm, kvarstår emellertid fortfarande. Så snart genom bombnedslag skada å fastigheter uppkommit skall hemskyddet med all kraft omedelbart söka ingripa för att avhjälpa skadan eller förhindra skadans spridning.

I vissa fall har hemskyddet lyckats släcka eldsvådor, uppkomna av brandbombfällning. I flertalet fall synes emellertid icke hemskyddets brandvakter lyckats bekämpa eldsvådorna beroende därpå, att av de stora bomberna och deras fyllning med fotogen omedelbart storbrand uppstod. Hemskyddspersonalen fick emellertid hjälpa det allmänna luftskyddets brandtjänst-

avdelningar. Brandchefen i Helsingfors uppgav, att brandpatrollen var särskilt av värde att ha för eftersläckning och bevakning av områden ur brandsäkerhetssynpunkt. Hemskydden få därför nu hela tiden under luftskyddstillstånd utföra patrullering och bevakning dag och natt. Denna bevakning gäller då även att hindra obehöriga att gå in i de många evakuerade husen i Helsingfors.

Hemskyddsamariterna eller som de i Finland kallas första-hjälpare skulle till antalet vara 3, varav två skulle vara bärare och bevakning hjälpgivare. Dessa hade genom röda korsets försorg erhållit en utbildning av omkring 6 timmar och uppgavs att flertalet till denna befattning uttagna även hade genomgått sådan utbildning. Samaritpersonalen har i många fall kunnat ingripa och lämna den första hjälpen, såväl beträffande förbandsläggning som bärandet av de skadade ut till transportmedel och i vissa fall direkt bort till första-hjälp-stationer.

För ordonnanser och ordningsmän voro i Finland icke några särskilda instruktioner utgivna. Ordningmännen räknades förresten icke in i den direkta aktiva delen av hemskyddet eller gårdsgruppen såsom den i Finland kallas.

Samtliga i hemskyddet ingående personer buro vita armbindlar till skillnad från de till det allmänna luftskyddets organ hörande personer, vilka buro gula armbindlar. Någon särskild gradbeteckning förefanns icke. Å vissa hemskydds- armbindlar var emellertid angivet att vederbörande var gårdsövervakare d. v. s. hemskyddsledare, men synes denna påskrift hava tillkommit på enskilt initiativ.

Bland ytterligare anvisningar som utgävos må nämnas följande.

Beträffande dörrar till lägenheter utgavs den föreskriften, att dessa icke få låsas såvida icke re-

servnyckel lämnats till gårds-
karlen, skyddsövervakaren eller
skyddsgruppen.

Med glasrutor försedda ytterdör-
rar till lägenheter i byggnadens
övre våningar angavs böra förses
med skydd av bräder eller tillräck-
ligt tjock fanér.

Draperier och gardiner — själv-
fallet icke mörkläggningsgardiner
— mattor, borddukar och annat
smått löst gods tillrättades att ned-
packas i inre kontor och skrubbar
eller i lådor i de mest skyddade de-
larna av lägenheten.

Möblerna böra flyttas bort från
grannskapet av fönstren och pla-
ceras spridda i de inre delarna av
lägenheten.

Förråden av vatten för släck-
ningsändamål tillrättades böra ökas
och förläggas till frostfria platser
eller på annat sätt skyddas mot
köldens inverkan.

Då eldsvåda utbryter i lägenhe-
ten eller byggnad, böra vederbö-
rande draga försorg om att ingen
kvarstannar i den och att alla dör-
rar hållas stängda till dess släck-
ningsarbetet kan börja.

Huruvida åtgärden att stänga
fönstren är riktig kan betvivlas.
Nu sprungo vid bombanfallen på
grund av lufttrycket alla fönster
inom 100—150 m. från bombned-
slaget. Sannolikt hade mindre dy-
lika skador skett om fönstren öpp-
nats, åtminstone de inåtgående.
Efter anfallen utgav landets be-
folkningsskyddschef den 9 decem-
ber den anvisningen, att sönder-
slagna fönsterrutor böra ersättas
med bräder, pappskivor eller an-
dra skyddsanordningar.

Hemskyddets (gårdsgruppens)
personal äro skyldiga att dygnet
om övervaka sina områden. Be-
vakningen gäller mot brand- och
även mot åverkan eller tillträde av
obehöriga. Posterna äro utrustade
med battonger och i vissa fall med
pistol.

Befolkningsskyddschefen utgav

den 3 december en anmaning att
stärka skyddsgruppernas bered-
skap. Förråden av brandskydds-
ämnen, sand och vatten samt av
brandskyddsredskap, spadar, vat-
tenkärl, pyttssprutor m. m. borde
ökas. En anmaning gjordes även,
att skyddsgrupperna skulle övas,
så att dessas verksamhet skulle
kunna bli snabb och effektiv.
Numerärens upprätthållande skul-
le eftersträvas. Där decimering
skett av någon anledning skulle
skyddsgrupp för två eller flera
gårdar sammanslås.

De ryska bombanfallen och dess verkningar.

Bombanfallet torsdagen den 30
november 1939 kom för Finlands
befolkning fullkomligt överraskan-
de och utgör ett bestyrkande av
den förut gjorda erfarenheten, att
krig nu för tiden börjas med över-
raskande bombanfall. Anfallet rik-
tades emot en mängd befolknings-
centra, industrisamhällen och även
mot mindre orter i södra Finland.

Det första anfallet mot Helsing-
fors hade synbarligen till uppgift
att skapa ångest, misstro till led-
ningen och fruktan för hunger.
Bombfällningen skedde mot militä-
ra mål, flygplatsen och en järn-
vägsstation strax nordväst om sta-
den. Över själva staden nedkasta-
des flygblad, vari förtroendet till
den finska statsledningen sökte
undergrävas och framhölls möjlig-
heten att kunna stå emot den rys-
ka röda armén. Vidare påpekades
i flygbladen, att för att undvika
hungersnöd i landet, skulle Finland
utan strid ge efter för de ryska
fordringarna.

Flyganfallet kom strax efter kl.
9.00 på morgonen. Flyglarm gavs
samtidigt och delvis efter sedan
bombarna briserat och signalen
faran över gavs strax efter kl.
11.00. Själva flyganfallet hade en-
dast en varaktighet av omkring 3

Verklningar av ett bombnedslag i en gata.

—4 minuter. Nästa anfall skedde strax efter kl. 15.00 och även detta kom fullkomligt överraskande, i det att även här bombfällning och signalen flyglarm kom ungefär samtidigt. Detta gjorde, att gatorna voro fulla av folk och invånare i de hus, som träffades av bomberna, icke hade hunnit sätta sig i säkerhet i skyddsrum eller källare. Då därtill ryssarna med kulsprutor besköt folksamlingarna kan man ju här tala om ett typiskt terroranfall. Befolkningen sökte så snart som möjligt komma i skydd och det är konstaterat, att inga skador åsamkats de personer, som hunnit uppnå någon skyddsplats.

Vad luftbevakningen och alarmeringen beträffar kan man ju här konstatera, att denna icke i tillräcklig grad fungerade. Detta förklarade finnarna bero på, att de ryska flygarna kommit inflygande i skydd av molnen och sedan i glidflykt gått ned mot hustaken och att sålunda här s. k. "silent approach" förekommit.

Bombfällningen skedde såväl

med brisans- som brandbomber. Brisansbomber hava i vanliga fall hållit vikten av 50—100 kg. Ett mindre antal synes hava varit omkring 200 kg. och i två fall anses bomber av 300 kg. vikt hava kunnat konstateras. Liknande uppges förhållandet hava varit i Viborg.

Brandbomberna hava vanligen varit av omkring 6 kg. vikt. Ett antal större brandbomber hava emellertid förekommit, vägande omkring 50 kg. fyllda med fotogen och fosfor och det är dessa bomber, som åstadkommit storeldsvådorna.

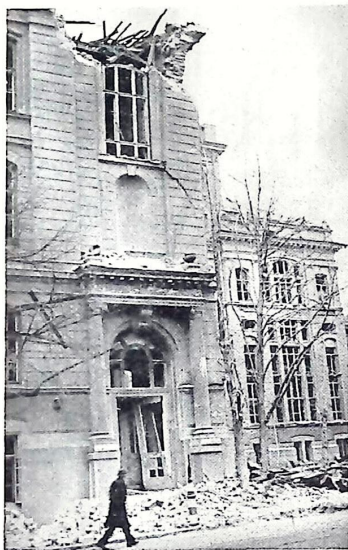
Bombverkan har delvis varit mycket kraftig. I vissa hus har överbyggnaden ned till grunden raserats. I intet fall har någon bomb trängt ned i källaren. Detta synes giva belägg för, att det råd, som av luftskyddsmyndigheterna här i Sverige givits är riktigt, nämligen att bästa sättet för skydd är att söka detta längst ned i huset i källaren eller i skyddsrummet.

Bomberna hava träffat byggnad-

derna på de mest olika sätt. I flera fall hava bomberna från sidan gått in i husen, till och med i nedersta våningen. Bomber hava även träffat taken. Genomträngningsförmågan från bomber, som träffat uppifrån, hava varit 1—3 våningar. I vissa stenbyggnader hava de även stannat i översta våningen, så skedde exempelvis i Finlands Gasskyddsorganisations gasmaskfabrik, som var belägen i översta våningen av ett 6-våningshus. Bomberna briserade i fabrikslokalen och spolierade all dess materiella utrustning och dödade 8 personer. Ett stort antal mindre bomber hava träffat gator och öppna platser. Endast ett stort bombhål förefanns i Helsingfors å en öppen plats, där ett bombhål av 6 meters diameter och omkring 3 meters djup åstadkommits, och detta hål antages hava uppkommit av en bomb av 200—300 kg. vikt. Flertalet bombhål hava betydligt mindre dimensioner, och flera bomber hava endast åstadkommit ett bombhål av 1 à 2 m. bredd och en halv meters djup. Minbombernas lufttrycksverkan mot byggnader i närheten av bombnedslaget synes hava varit förvånansvärt ringa. På ett ställe hade ett mindre tegelhus raserats av lufttrycket, och sannolikt hava sprängstycken härvid medverkat. En bomb, som slagit ned inne på en gård, hade tryckt in delar av väggen i närmaste hus fem meter ifrån bombnedslaget och även tryckt in en mellanvägg inne i fastigheten. Men huset i övrigt var i stort sett intakt. Tegelmurar och väggar i kallare synes icke hava tagit någon inverkan av bombnedslag i marken i närheten eller i övre delar av huset. Så kan t. ex. nämnas, att i det hus invid Tekniska högskolan, där den största skadegörelsen skedde och hela överbbyggnaden instörtat, källarvalvet hade hållit och endast på ett ställe fått en spricka.

Den största skadegörelsen åstadkoms mot fönsterrutorna. I regel hava alla fönsterrutor på ett avstånd till 100—150 meter ifrån bombnedslagsplatsen söndersplitterats, även sådana som voro överklistrade med pappersremсор. Dessa överklistrade fönster ha dock icke gått sönder i samma utsträckning som de övriga, ty ofta voro kanterna kvar i fönstret. Den största fördelen med denna överklistring av fönsterrutor uppges emellertid vara, att splitterverkan har blivit betydligt mycket mindre, i det dessa pappersremсор dels förhindrade att fönstret söndersplitteras i småbitar och dels tydligen dämpade glasskärvernans anslagskraft. Ett betydande antal skador av glassplitter ha förekommit — många av mycket svår beskaffenhet. Vintertid måste denna fönsterfråga tillmätas en stor betydelse med hänsyn till kölden. Ännu 14 dagar efter bombanfallet stodo långa rader av hus med gapande tomma fönster på grund av bombverknningar. I Finland är den anvisningen given att fönstren vid flyglarm skola stängas. Denna bestämmelse angavs given främst med hänsyn till gasfaran. Någon ändring av dessa bestämmelser på grund av bombanfallen gavs icke. Det kan emellertid ifrågasättas huruvida icke den allmänna instruktionen bör givas, att vid flyglarm inåtgående fönster böra öppnas på glänt och förberedelser för hur detta öppnande skall ske synes böra göras omedelbart i alla luftskyddsorter.

Efter bombanfallen utgavs utav befolkningsskyddsledningen i Finland den anvisningen, att sönderslagna fönsterrutor böra ersättas med bräder, pappskivor eller andra skyddsanordningar. Tidigare hade affärsinnehavare uppmannats att förse affärsfönstren med brädskydd, vilket ock i stor utsträckning genomförts och vilket arbete

*Tekniska högskolan i Helsingfors
efter bombardemang.*

nu pågår för fullt överallt i de finska luftskyddsorderna.

Hänsynen till risken för sönderslagna fönster synes tvinga till ett övervägande om icke fönsterluckor av trä eller järn i större utsträckning böra åstadkommas i en luftskyddsort. Denna skyddsåtgärd synes om möjligt böra utföras redan i fredstid.

Befolkningsskyddsmyndigheterna i Finland utgävo även efter bombanfallet det rådet, att med glasrutor försedda ytterdörrar till lägenheter i byggnaders övre våningar böra förses med skydd av bräder eller tillräckligt tjock fanér eller masonitskivor.

Beträffande splitERVERKAN kunde i övrigt den iakttagelsen göras, att i flera fall bombsplitter träffat husväggarna från praktiskt taget markplanet ända upp till översta våningen. Med anledning härav ut-

gav även befolkningsskyddsmyndigheterna den anvisningen att icke någon fick vid flyglarm finnas i eller i närheten av fönstren utan att de, som av någon anledning icke hunnit ned i skyddsrummet skulle söka skydd i rum, som icke hade ytterväggar, sålunda korridorer o. dyl.

Det allmänna rådet av befolkningsskyddsmyndigheterna gick emellertid ut på, att i första hand skydd skulle sökas i skyddsrummet eller i källaren för alla i huset boende — sålunda även för hemskyddet.

Beträffande brandbombernas verkningar så ha brandbomber av omkring 6 kg. vikt gått genom taket, stannat på vinden eller möjligen gått igenom ett mellantak till.

I många fall ha emellertid brandbomber från sidan gått in i fastigheterna även lägre ned, t. o. m. in i första våningen. De stora brandbombarna av omkring 50 kg. vikt, som innehöll foto-gen och fosfor, synes när de träffat uppifrån hava gått ned 1—2 våningar.

Beträffande bombernas genomträngningsförmåga måste emellertid hänsyn tagas till den onormalt låga bombfällningshöjden, som var 50—150 meter. Detta förklarar, att så många bomber gått in i fastigheterna från sidan och t. o. m. i första våningen, och det är möjligt att även bombernas genomträngningsförmåga vid anslag uppifrån skulle blivit något större, om bombarna fällts från 3,000 meters höjd.

Ett betydande antal "blind-gånger" hava förekommit, och enbart i Helsingfors kunde efter anfallet den 30 november och 1 december inräknas över 20 dylika. Beträffande behandlingen av "blind-gånger" var den föreskriften utgiven, att dessa icke fingo röras förrän efter 36 timmar och att området skulle avspärras. Anmälan om befintlighet av dylika, icke krevera-

de bomber skulle göras till luftskyddsledningen.

För dessa bombers desarmerande angavs, att detta skulle göras av ingenjörs- och pionjärutbildad personal. Något större antal till dylika uppgifter kompetenta personer förefanns emellertid icke i Finland. De, som skulle utföra arbetet, voro rustmästare vid deras ammunitionsfabriker. Med insikt om betydelsen att få flera utbildade att kunna omhändertaga och desarmera dessa blindgångare anordnades i Helsingfors under den 12—13 december en två dagars kurs för folk från de olika luftskyddsordningarna i Finland. Den första kursen hade omkring 70 elever. Första dagen ägnades åt teoretiska föreläsningar angående bomber och deras konstruktionssätt och verkningar, och andra dagen ägnades åt praktiska desarmeringsarbeten å de under bombanfall icke briserade ryska bomberna. Desarmeringen tillgick så att den i bombens spets befintliga säkringsanordningen utskruvades och trotyllladdningen borttogs. Sedan fick bomben avsågas i sin bakre fjärdedel för avlägsnande av den även här befintliga tändanordningen. Lärare vid kursen voro ingenjörer och rustmästare vid ammunitionsfabrikerna samt vissa ingenjörer. Huruvida eleverna efter denna korta kurs kunde vara kapabla att utföra detta onekligen ganska riskabla arbete, är emellertid tvivelaktigt. Den praktiska utbildningen synes hava tillgått på det sättet att eleverna stodo i en vid ring och åsågo huru rustmästarna utförde detta.

Det torde emellertid vara absolut av behovet påkallat, att denna fråga upptages till behandling även här i Sverige. De myndigheter, som härvid synas böra taga hand om denna fråga äro försvarsstaben och luftskyddsinspektionen. Utbildningskurser synas snarast böra anordnas.

Huset mitt emot Tekniska högskolan efter bombardemang.

Om bombernas skadegörelser mot personer är tidigare talat. Bombnedslaget och splitterverkningarna synas — utöver de direkta verkningar och skador som åstadkommits — även hava föranlett chockverkningar av ganska betydande omfattning. Chockverkningarna synas i första hand hava påverkat kvinnorna, i andra hand männen och i tredje hand barnen.

Några skador av splitter från egna luftvärnsartilleriprojektiler hava enligt de uppgifter, som inhämtats, icke förekommit.

Sammanfattning.

Det finska folket var beundransvärt i sin arbetsamhet, i sin hjälpsamhet och sin offervilja. Man fick ett tydligt belägg för satsen "en för alla och alla för en". På beredskapsplatserna för det allmänna skyddets organ förefunnos folk av olika samhällskategorier. Ett stort antal kvinnor, huvudsakligen tillhörande Finlands Lotta Svärds-föreningar, voro förlagda där för ständig tjänstgöring såsom

telefonister, ördonnanser, expeditionsbiträden m. m.

På första-hjälpestationerna, förbandsplatserna och avgasningsplatserna, som till övervägande del enbart omfattade kvinnlig personal, såg man de högsta societetsdamerna i Helsingfors ligga och skura golvet tillsammans med arbetarhustrur och arbetardöttrar.

Beträffande förnödenheter så togo de som hade någonting att giva med sig detta och de bättre välsituerade hjälpte de, som ingenting hade, såväl med mat som med kläder. Överhuvud taget förmärktes en folkgemenskap som var beundransvärd.

Beträffande det civila luftskyddets organisation, utrustning och utbildning hava vi här i Sverige dock icke mycket att lära. Vi ligga i verkligheten för närvarande betydligt före Finland i organisatoriskt avseende. I materialfrågan måste vi även anses vara mera förberedda.

De lärdomar, som erhållits från Finland beträffande husbrandvaktens gruppering och rörande fönsterfrågan synes vara saker, som här böra beaktas.

Största behållningen av studie-

resan i Finland är sålunda att det kunnat konstaterats, att organisationen för det civila luftskyddet i vårt land måste i stort anses ändamålsenlig och att de av våra luftskyddsmyndigheter anbefallda åtgärderna äro riktiga. I beredskapsavseende beträffande det civila luftskyddet måste vi också anses ligga före Finland. Det får även konstateras, att allmänt i Finland insetts betydelsen av att redan i fred bygga skyddsrum såväl för luftskyddsledning, allmänna skyddsrum och i enskilda fastigheter. Byggandet av skyddsrum har ju av Luftskyddsinspektionen hela tiden förordats och Riksluftskyddsförbundet har ju bedrivit propaganda härför. Sveriges fastighetsägareförening borde låta studera uppfattningen i dessa frågor i Finland. Lagstiftningen ålägger där varje fastighetsägare, som har en stenfastighet om minst två våningar och minst 2,500 kbm., att ordna skyddsrum. Skyddsvärn i parker och öppna platser synes även hava en funktion att fylla såsom utgörande skydd mot splitter och lufttrycksverkan, där icke betryggande allmänna skyddsrum kunnat åstadkommas.

Brandalarmering i mindre samhällen med automatiserade telefonstationer.

I samband med den automatisering av telefonstationer, som numera äger rum, uppstå svårigheter för samhällena att använda telefonanläggningen för alarmering av brandkåren på samma sätt som kunde ske tidigare vid manuellt betjänade stationer.

Vid manuella stationer har man kunnat ringa upp brandchefen eller vice brandchefen, vilken ammo-

dat telefonisten att ringa upp de brandmän, som haft telefon. Även om denna metod haft vissa nackdelar har den dock för mindre samhällen möjliggjort brandkårens alarmering på ett någorlunda nöjaktigt sätt.

På vissa platser där det finns automatiserade telefonstationer har man förfarit på sådant sätt, att man reserverat en telefonapparat

med ett bestämt nummer för brandalarmering. Detta nummer är taget ur den vanliga abonnentnummerserien. Vid telefonapparaten måste det ordnas med ständig vakt-hållning och när ett meddelande om eldsvåda avlämnats, anmodar de vakthavande (brandchefen eller vice brandchefen) den påringande abonnenten att avsluta samtalet, varefter brandmännen ringer upp i ett kedjesystem, så att den vakthavande uppringer i tur och ordning två brandmän, varefter dessa i sin tur vardera ringa upp två andra o. s. v.

Att detta alarmeringsförfarande både är tidsödande och kan medföra missförstånd och förväxlingar, har redan visat sig i praktiken.

Vid en del automatiska lands- och distriktcentraler i Finland har sedan en del år tillbaka provats ett system, där alarmeringen möjliggöres genom vissa tillsatsanordningar på automattelefonstationerna.

Anordningen fordrar ständig vakt-hållning av en eller två av brandkårens personal, lämpligen brandchefen och vice brandchefen. Dessutom fordras att brandmännen ha telefonapparater, dels i sina bostäder och dels på arbetsplatserna. För anmälan om eldsvåda användes ett särskilt telefonnummer.

När en abonnent, som vill komma i förbindelse med brandkåren, slår detta telefonnummer, utgår signal till de bägge vakthavandes telefonapparater. Signalen bryter automatiskt eventuellt pågående samtal på den ena eller båda av vakttelefonerna, varigenom brandalarmeringen erhåller företrädesrätt. Om båda vakttelefonerna äro lediga, erhåller den påringande abonnenten talförbindelse med den av de båda apparaterna vars mikrotelefon först lyftes. Den andra vakthavande, som lyfter sin mikrotelefon senare, inkopplas i samtalet, så att han kan avlyssna samtalet mellan abonnen-

ten och den av de vakthavande, som först besvarat anropet. Han kan däremot ej delta i samtalet, och kan alltså ej förorsaka missförstånd. Han skall däremot kunna uppfatta hela samtalet och kontrollera adressangivelsen.

När den vakthavande erhållit erforderliga uppgifter bryter han samtalet genom att trycka på en särskild tryckknapp på sin telefonapparat. En liknande tryckknapp finnes även på den andra vakthavandes telefonapparat, avsedd att användas för samma ändamål i det fall att denne först besvarar anropet. Härvid påverkas ett alarmöverdrag på telefoncentralen, varigenom vaktapparaten sättes i förbindelse med samtliga brandmäns telefonapparater. Brandmännens telefonapparater äro helt normala abonnentapparater. Ringsignalen utgår till samtliga dessa apparater och skiljer sig från den vanliga påringningssignalen för telefonsamtal, för att brandmännen omedelbart skola göras uppmärksamma på att signalen avser eldsvåda. Signalen bryter också alla pågående samtal hos brandmännen.

När brandmännen genom sina telefonapparater besvara anropet, bortkopplas deras mikrofoner, så att de endast kunna avlyssna den order, som den vakthavande meddelar. Brandmännen kunna således ej gå in i samtalet och störa detta. För att undvika missförstånd är det lämpligt att den vakthavande repeterar ordern ett visst antal gånger, så att han är säker på att samtliga brandmän uppfattat den riktigt. När ordergivningen är avslutad och den vakthavande lägger på mikrotelefonen, är hans telefonapparat ånyo klar för vanliga samtal och för eldsvådeanmälan.

En av fördelarna med det beskrivna och på en del platser i Finland använda systemet ligger däri, att normala telefonapparater och vanliga abonnentledningar använ-

das. På auomatstationen måste givetvis vissa tillsatsanordningar monteras. Ledningarna mellan telefonstationen och de olika telefonapparaterna stå inte under ständig kontrollström, men å andra sidan kan man räkna med att telefonerna i rätt stor utsträckning användas för vanliga samtal, varför telefonapparaterna och ledningarna bli provade relativt ofta.

Hur det förhåller sig med anläggningens driftsäkerhet under sommarens i många fall kraftiga åskväder, särskilt vid mindre auomatstationer, där ledningarna i regel äro framdragna som luftled-

ningsnät, kan ifrågasättas. Man torde emellertid kunna utgå ifrån, att felaktigheter kunna inträffa, som under kortare eller längre tid sätta ett mindre eller större antal telefonapparater ur funktion.

Till slut får ytterligare understrykas att de anläggningar, som beskrivits, äro utförda vid en del automatiserade telefonstationer i Finland. I Sverige är det Telegrafverket, som kan avgöra frågan om liknande anordningars införande i samband med den fortlöpande automatiseringen av landsortens växelstationer.

G. Bergh.

Brandkårens bokföring.

Då jag i januari 1937 tillträdde min nuvarande befattning såsom vice brandchef vid Bodens brandkår, fick jag bl. a. till uppgift att ombesörja uppläggning och bokföring av vid kåren förekommande uttryckningar m. m.

Kårens bokföring hade förut skett i s. k. kladdböcker, vilket gjorde det synnerligen svårt och tidsödande att vid behov framskaffa statistiska uppgifter o. dyl., som ofta infordras av myndigheter, försäkringsbolag etc.

Jag beslöt därför försöka mig på

att medelst ett mindre kortsystem ordna brandkårens *hela* bokföring, och ber jag här nedan att med några ord och bilder få visa huru detsamma, som nu i snart tre års tid kommit till användning och fungerat oklanderligt, användes, för den händelse någon av mina värderade kolleger i någon annan brandkår kan hava nytta av detsamma.

Systemet såsom sådant kan givetvis varieras i det oändliga, beroende på vars och ens egna speciella önskemål.

Vid systemets uppläggning skall

Jansson, Gustaf Axel, f. 19 sept. 1907.
adress: Kungsgatan 31. Tel. 00 00.

Brandman.

Anställd: den 1 november 1935.

1.	Ålderstillägget	den 1 januari	1939.
2.	"	" 1 "	1942.
3.	"	" 1 "	1945.
4.	"	" 1 "	1948.

Avgått ur tjänsten: den

Orsak:

Eldsvådor undre år 1939.

Dat.	Kl.	Hos	Adress	Omfattning	Skadebe- lopp Kr.	Se vidare under
3/1	21.05	Lidman, F. L.	Fabr.-g. 5	Trångrök m. m.	—	L
13/1	2.25	Isaksson, Ch.	Björkelund	Husbrand	1,785 60	I
21/1	0.10	Wallström, I.	Kungsg. 49	"	8,230 —	W
30/3	21.18	Bernsten, G.	Fabr.-g. 8	"	5,565 —	B
23/5	16.58	Eklöf & Degerman	Rörv.-g. 16	Eld i lastbrygga	225 —	E
28/5	17.53	Boqvist, Augusta	Sävast	Husbrand	27,860 —	B
31/5	17.10	Int. förrådet	IFB	"	300 —	I
26/6	20.18	Bageriet	I 19	Bilbrand	5,600 —	A
1/8	13.04	Auto-Service	Brännag. 23	"	2,690 —	"
25/8	4.17	Ahlman, E.	Svartbyn	Husbrand	14,318 —	"
21/9	15.47	Forslund, A.	Maråsen	"	22,619 51	F

Fig. 2.

naturligtvis först och främst personalen rullföras. För varje person i brandkåren upplades ett kort av nedanstående utseende (fig. 1).

Av detta kort framgår, såsom sy-

flyttning, ev. avgång ur kåren m. m. Dessa uppgifter äro fullt tillräckliga för att man genom en titt på kortet skall kunna få fullständiga antecedentia m. m.

Soteldar under år 1939.

Dat.	Kl.	Hos	Adress	Brandkåren uttryckt med	Se vidare under
7/4	22.18	Arbetsstugan	Drott.-g. 28	Full styrka	A
12/5	10.38	Kommunalhemmet	Erikslund	Brch + 2 man	K
12/9	22.50	Berglund, Aug.	Kungsg. 10	Full styrka	B
14/11	16.04	Stenudd, G.	Storgat. 2	V. brch + 2 man	S

Fig. 3.

nes, brandmannens etc. fullständiga namn, födelsetid, adress, telefonnummer (om tel. finnes), anställningstid, tidpunkt för löneupp-

Sedan rullföringen var verkställd upplades ett "huvudkort" för eldsvådor (fig. 2), ett dito för eldsvådeditillbud (med samma text

Falsk alarm.

Datum	Från skåp nr	O r s a k	Anteckningar
1938 15/2	10	Cyklist slirat mot skåpet O. s. v.	Olyckshändelse

Fig. 4.

Hackzell, H., fröken, adr.: Kungsgatan 51.

Eldsvåda den 16/3 1938.

Larm medelst: Brandskåp nr 8.

Eldsvådetillbud den / 19....

Telefon: —

Bud: —

Soteld den / 19....

Brandkåren: Utryckning kl. 2,22.

Inryckning kl. 10,00 den 17/3.

Närvarande: Brandchef, vice brandchef, 22 man.

Slangledningar: Antal: 4 st. från 3 st. brandposter. Motorspruta: —

Längd: 500 m.

Vattenförbrukning: 690 kbm.

Övertid: 21 man under 6 tim. Summa: 126 tim.

Vakthållning: 3 " " 3 " Summa: 9 "

Fig. 5 (framsidan)

som eldsvådekortet), ett dito för soteldar (fig. 3), samt ett dito för falsk alarm (fig. 4).

Dessa s. k. huvudkort täcka för vår del fullständigt det behov, som föreligger att snabbt kunna se, t. ex. huru många eldsvådor, tillbud, soteldar eller falska alarm, som under året förekommit.

Å dessa huvudkort står i rubriken längst till höger: "Se vidare under". Detta betyder, att man, därest i denna kolumn står bokstaven "E", skall se vidare under denna bokstav i ledkorten (A, B, C etc.), där man alltså skall finna ett

specialkort, behandlande just denna särskilda utryckning e. dyl.

Dessa specialkort hava det utseende, som fig. 5 utvisar. Man kan där omedelbart utläsa, när eldsvådan etc. inträffat, huru alarmeringen skett, när brandkåren ut- och inryckt, huru många man, som deltagit i utryckningen, antalet slangledningar, dessas längd, sammanlagd vattenförbrukning, antal övertidstimmar m. m. På kortets baksida utläses skadebelopp, försäkringstagare och av branden drabbade försäkringsbolag, eldsorsak m. m.

Skadebelopp:

Fastighet ..... kr. 25,000:—

Varulager ..... " :

Lösöre:

Maskiner ..... kr. 6,000:—

Englund ..... " 12,233:25

Bolag:

Allm. Brand.

D:o m. fl.

D:o m. fl.

Eldsorsak:

Kortslutning i bilverkstaden?

Ant.:

Fig. 5 (baksidan).

Övningar under år 1939.

Nr	Datum	Kl.	Övningens omfattning	Övningsplats
1	27/2	17.30	V. brch. rökskyddsföredrag m. m.	Centralskolan
2	2/3	18.00	Rökdykareutbildning påbörjas m. m.	Brandstationen
3	27/5	4.35	Demonstration av ny materiel m. m.	"
4	2/6	19.30	Skumsprutor m. m.	Lundagård
5	10/6	5.25	D:o	Brandstationen
6	2/8	17.31	Samtliga maskinsprutor m. m.	Strandplan
7	4/8	4.50	D:o	Hildursborg
8	15/8	4.07	D:o	"
9	18/8	17.30	Livräddningsövningar m. m.	"
10	9/9	6.00	Div. övningar	Brandstationen
11	17/9	8.45	Div. övningar och demonstrationer	Luftskyddet

Fig. 6.

För övningar är för hela året upplagt ett kort (se fig. 6), där man alltså kan se, huru många övningar, som under året avhållits, vad de omfattat o. dyl.

Sedan finnas givetvis under resp. bokstav i ledkorten upplagda kort för myndigheter och firmor, med vilka korrespondens ofta förekommer och framgår ett dylikt korts utseende av fig. 7.

För avlöningslistors förande inskrives vid varje tillfälle antalet frånvarande i en härför avsedd bok, vilket är nödvändigt, när brandmännen härstädes, förutom årslön, åtnjuta ersättning för varje utryckning.

Som jag förut anfört, kunna kortens utseende och utförande varieras, alltefter vederbörandes tjänstgörings- och mera lokala för-

hållanden, men har jag med ovanstående endast velat påvisa, huru man synnerligen enkelt, men dock fullt effektivt och överskådligt, kan ordna en borgarbrandkårs bokföring för en synnerligen billig penning.

Den av oss begagnade kortlådan var mycket billig. Kostade endast ca 15 kronor, vill jag minnas, inklusive kort.

Korten äro utskrivna med maskin med s. k. Elite-stil, men i övrigt handskrivna, och är det ju ett ögonblicks verk att ifylla t. ex. ett eldsvådekort" med samtliga erforderliga data, utom skadebeloppen, vilka helt naturligt icke kunna ifyllas förrän vederbörlig skadevärdering ägt rum.

Thor Strandberg.

Hälsovårdsnämnden, Bodens stad.

Adress: Hildursborg, tel. 24 84. Hälsov.-insp. Moosberg 26 75.

Avgående:

Inkommande:

Datum	Innehåll	Datum	Innehåll
10/1 4/2	Protokollsutdrag. Ang. desinfektion. O. s. v.	3/2	Ang. brevlåda m. m.

Fig. 7.

Bilaga.

Med detta nummer av tidskriften följer som bilaga blankett för årsrapporten till Riksförbundet. Då det är av synnerligen stor vikt att rapporterna inkomma i tid till Riksförbundet ombedes Herrar Brandchefer att utan dröjsmål insända desamma fullständigt ifyllda.

Allmänna grunder

och förfaringssätt

vid eldsläckning.

Riksförbundets Expedition.

Tidskriften utkommer med 12 nummer årligen.

Årsprenumerations sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmansgatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonserpriserna pr gång äro:

Första eller sista annonssidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 „		Åttondelssida	8 „

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medgives endast om källan angives.